

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ל חינוך תש"פ 2019 - 2020

שם הקורס: לקויות למידה והפרעות רגשיות – תלמידים עם קשיים במערכת החינוך

מס' קורס: סמסטר א' 12910280, סמסטר ב' 12910290

שם המרצה: ד"ר קרן אילות

יעדי ההוראה:

שכיחות הפרעת לקות למידה הולכת וגדלה באופן משמעותי בעשרים השנה האחרונות. יחד עם העלייה בשכיחות לקות הלמידה, בשנים האחרונות חלה עלייה משמעותית באחוז הילדים בעולם המערבי המאובחנים כסובלים מפסיכופתולוגיות שונות. צוותים חינוכיים נדרשים להתמודד בו זמנית הן עם העבודה השוטפת של ניהול הכיתה, תכני ההוראה, סוגיות משמעת וחינוך והן עם ראיית הפרט ומתן מענה דיפרנציאלי על פי צרכיהם השונים של התלמידים, על כן קימת חשיבות רבה להקניית מושגי יסוד בתחום ליקויי הלמידה והפרעות רגשיות נפוצות בקרבי ילדים. בקורס יוצג נושא השילוב, לקויות הלמידה והפרעות רגשיות תוך חיבור לפרקטיקה: הכרות עם לקויות למידה והפרעות רגשיות שונות, עמדות כלפי הנושא, דיון סביב הצרכים הלימודיים, החברתיים והרגשיים של תלמידים בעלי לקות למידה, שימוש באסטרטגיות למידה מותאמות והיכרות עם אפשרויות הסיוע הקיימות במערכת. כל זאת, על רקע ההשפעות השונות הקיימות במעגלים הסובבים תלמידים בעלי לקות למידה והפרעות רגשיות- בסביבה הביתית והבית ספרית.

פרשיות לימודים

סמסטר א' : ליקויי למידה

- מודלים ותאוריות בנושא שילוב תלמידים בעלי לקויות למידה במערכת החינוך
- לקות למידה- הגדרות, מאפיינים ואטיולוגיה
- לקויות בתחום השפתי ובהבנת הנקרא- מאפיינים ודרכי התמודדות
- הפרעת קשב- מאפיינים ודרכי התמודדות
- דרכי איתור ואפשרויות סיוע במערכת החינוכית
- התמודדות רגשית של תלמידים עם לקויות למידה
- לקות למידה- השלכות לתחומים החברתיים
- הקול ההורי : לקויות למידה מנקודת המבט של ההורה, דגש על המפגש עם המערכת החינוכית

סמסטר ב' : הפרעות רגשיות

- הפרעות רגשיות נפוצות : דיכאון, הפרעה דו קוטבית, חרדה, הפרעות אכילה
- דרכי איתור ואפשרויות סיוע במערכת החינוך

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **

נוכחות	-	%	×	חובה	בחירה
עבודה	-	20	%		
מבחנים	-	80	%		
סה"כ	-	100	%		

ציון מעבר בקורס : סופי 56. ציון מעבר בחינה- 56. סטודנט שיקבל ציון נמוך מ- 56 במבחן בסמסטר א' לא יוכל להמשיך את לימודיו בקורס.

רשימה ביבליוגרפית:

- אל דור, י. (2014). לקוויות למידה: מדיניות משרד החינוך – תמונת מצב עם מבט לעבר ולעתיד. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, 39. עמ' 255-270.
- אפטר, א', הטב, י', ויצמן, א' וטיאנו, ש' (2010). פסיכיאטריה של הילד והמתבגר (מהדורה שלישית). תל-אביב: דיונון.
- דופול, ג. וסטונר, ג. (2010) *ADHD בבתי-הספר*. עמ' 99-138
- היימן, ט. (2000) הסתגלות חברתית של תלמידים לקויי למידה, *פסיפס קובץ מאמרים 8*, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 48-12.
- היימן, ט. (2004), הכיתה המשולבת: עמדות מורים כלפי תלמידים עם וללא לקות למידה. *דפים*, 38. עמ' 152-164.
- הראל-פיש, י', וולש, ס', בוניאל-נסים, מ', דז'אלובסקי, א', אמית, ש', טסלר, ר' ועמיתים (2013). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית, ודפוסי התנהגות סיכון: סיכום ממצאי המחקר הארצי השישי וניתוח מגמות בין השנים 1994-2011 והשוואה בינלאומית: תכנית המחקר הבינלאומי על בריאות ורווחתם של בני-הנוער. רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן.
- טלמור, ר. (2007). עמדות מורים כלפי שילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים בכיתות רגילות. בתוך: ש. רייטר, י. לייזר, ג. אבישר (עורכים). *שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך*. (עמ' 157-195). חיפה: אחווה.
- כהן, א' (1996). גישות לתפקיד ההורים ומעורבותם בתהליך הטיפול בבעיות ילדם. בתוך: א. לסט וס. זילברמן (עורכים), *סוגיות בפסיכולוגיה של בית הספר*. ירושלים: הוצ' מאגנס, האוניברסיטה העברית. עמ' 162-197
- מרגלית, מ. טור-כספא, ח. (1988). ליקויי למידה: מודל נורו-התפתחותי רב-ממדי. פסיכולוגיה, ז', 64-76.
- מרגלית, מ. (2014) לקוויות למידה: מודל נורו התפתחותי- לאחר 15 שנים. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית. כב (39) 15-34
- פלוטניק, ר. (2009) *לגדול אחרת: עולמם הרגשי והחברתי של ילדים בעלי לקוויות למידה*, קשב וריכוז. עמ' 119-153.
- קוזמינסקי, ל. (2005) תכנית מס"ע. סינגור עצמי של תלמידים עם לקוויות למידה. *סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום*, 20 (2), 15-24
- ריבאיי, פ' וסטוקר, א., (2008) הפרעות ויסות ועיבוד חושי בקרב ילדים - אסטרטגיות התמודדות להורים ולאנשי מקצוע. הוצאת אח: קרית ביאליק
- שני, ד. ונבו, ב. (2006). סוגיות מרכזיות באבחון פסיכולוגי של לקויי למידה. *מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית*, גיליון 24, דצמבר 2006

* יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים.
** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
*** על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

**Ben Gurion University of the Negev
The Faculty of Social Science**

Syllabus

Department of Education 2019-2020

Course Name: Learning disabilities and emotional disorders - students with difficulties in the education system

Goals:

Today in the regular education systems there are many students with different learning disabilities and emotional disorders. Educational staffs are required to deal simultaneously with daily class management, teaching contents, discipline and educational issues, as well as with seeing the individual and providing differential responses according to the students' different needs.

The course will introduce different learning disabilities and emotional disorders, and discuss different integration methods and attitudes, while combining theory and practice to address the topics of: social and emotional needs of students with learning disabilities, utilizing adjusted learning strategies and acquaintance with the existing aiding possibilities that are available in the educational system. The discussions will take into consideration different influences that may play a role in the different circles around the students with learning disabilities and emotional disorders in both the domestic and the school environment.

Course Chapters:

Semester A:

- Integration of students with learning disabilities in the education system: Models and theories
- Learning disability - definitions, characteristics and etiology
- Language and reading disabilities - characteristics and coping methods
- ADHD - characteristics and coping methods
- Ways of locating and providing assistance in the educational system
- Emotional coping of students with learning disabilities
- Learning Disabilities and social skills
- Parental Voice: Learning disabilities from the perspective of the parent, emphasizing the encounter with the educational system

Semester B:

Common emotional disorders: depression, bipolar disorder, anxiety, eating disorders

Components of final grade

Exam at the end of each semester 80%
Paper 20%

Bibliography:

- אל דור, י. (2014). לקויות למידה: מדיניות משרד החינוך – תמונת מצב עם מבט לעבר ולעתיד. *מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית*, 39. עמ' 255-270.
- אפטר, א', הטב, י', ויצמן, א' וטיאנו, ש' (2010). פסיכיאטריה של הילד והמתבגר (מהדורה שלישית). תל-אביב: דיונון.
- דופול, ג. וסטונר, ג. (2010) *ADHD בבתי-הספר*. עמ' 99-138
- היימן, ט. (2000) הסתגלות חברתית של תלמידים לקויי למידה, *פסיפס קובץ מאמרים 8*, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 12-48.
- היימן, ט. (2004), הכיתה המשולבת: עמדות מורים כלפי תלמידים עם וללא לקות למידה. *דפים*, 38. עמ' 152-164.
- הראל-פיש, י', וולש, ס', בוניאל-נסים, מ', דז'אלובסקי, א', אמית, ש', טסלר, ר' ועמיתים (2013). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית, ודפוסי התנהגות סיכון: סיכום ממצאי המחקר הארצי השישי וניתוח מגמות בין השנים 1994-2011 והשוואה בינלאומית: תכנית המחקר הבינלאומי על בריאות ורווחתם של בני-הנוער. רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן.
- טלמור, ר. (2007). עמדות מורים כלפי שילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים בכיתות רגילות. בתוך: ש. רייטר, י. לייזר, ג. אבישר (עורכים). *שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך*. (עמ' 157-195). חיפה: אחווה.
- כהן, א' (1996). גישות לתפקיד ההורים ומעורבותם בתהליך הטיפול בבעיות ילדם. בתוך: א. לסט וס. זילברמן (עורכים), *סוגיות בפסיכולוגיה של בית הספר*. ירושלים: הוצ' מאגנס, האוניברסיטה העברית. עמ' 162-197
- מרגלית, מ. טור-כספא, ח. (1988). ליקויי למידה: מודל נזיר-התפתחותי רב-ממדי. פסיכולוגיה, ז', 64-76.
- מרגלית, מ. (2014) לקויות למידה: מודל נזיר-התפתחותי-לאחר 15 שנים. *מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית*. כב (39) 15-34
- פלוטניק, ר. (2009) *לגדול אחרת: עולמם הרגשי והחברתי של ילדים בעלי לקויות למידה*, קשב וריכוז. עמ' 119-153.
- קוזמינסקי, ל. (2005) תכנית מס"ע. סינגור עצמי של תלמידים עם לקויות למידה. *סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום*, 20 (2), 15-24
- ריבאי, פ' וסטוקר, א. (2008) הפרעות ויסות ועיבוד חושי בקרב ילדים - אסטרטגיות התמודדות להורים ולאנשי מקצוע. הוצאת אח: קרית ביאליק
- שני, ד. ונבו, ב. (2006). סוגיות מרכזיות באבחון פסיכולוגי של לקויי למידה. *מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית*, גיליון 24, דצמבר 2006